

філософська, педагогічна спадщина належить до визначних надбань прогресивної вітчизняної культури XVIII ст. Григорій Сковорода – один із найяскравіших представників української культури, дидактики, теології, гуманізму та народної філософії. Його спадок – безцінний, який не втратить своєї актуальності та важливості навіть через століття.

Список використаних джерел

1. Григорій Сковорода: ідея народності, погляди на виховання. Режим доступу: URL: osvita.ua/vnz/reports/pedagog/14190/ - 21.03.2021 р.
2. Мотиви християнської моралі в творчості Григорія Сковороди як передумови формування засад українського національного виховання. Журнал - Випуск 2 – 2013 – С.276-279. Режим доступу: URL: [/prckc_2013_2_50.pdf](http://prckc_2013_2_50.pdf) – 21.03.2021 р.
3. Базиль Л. Використання творчої спадщини Григорія Ващенка у фаховій підготовці вчителів-словесників / Л.Базиль.

Науковий керівник: к.п.н., доцент Лещенко І.Т.

Заржицька Ю. О.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ФОРМУВАННЯ НАЛЕЖНОГО ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ – ЗАПОРУКА ПОЗИТИВНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Функціонування емоцій – одна з найважливіших педагогічних, психологічних і філософських проблем.

Емоції дітей – безпосередні та спонтанні. У дитини забрали іграшку – вона голосно плаче, віддали – знову сміється, наче нічого не трапилось. Діти, особливо маленькі, не ховають та не стримують своїх переживань. Тому вся їхня активність забарвлена емоційними проявами.

Дорослі допомагають дитині впоратися із сильними переживаннями. Наприклад, якщо дитина збуджена чи втомлена, батьки створюють умови для відпочинку. Якщо засмучена, підбадьорюють. Дитина потребує любові дорослого, і її почуття залежать від наявності цієї любові. Буває, маленька дитина щось намалювала чи зробила власноруч і несе поробку татові чи мамі. Батьки її хвалять, і дитина – щаслива. Отже, опіка і любов дорослих є умовою позитивного емоційного розвитку дитини, її емоційного благополуччя.

У сучасній педагогіці неоднозначно розглядається проблема емоційного розвитку дітей, й, по праву, є однією з найбільш значущих і дискусійних.

З наукової позиції, емоції – це фізіологічна реакція організму на події, людей, тобто все, що оточує людину [1]. Емоційна реакція має своє “представництво” у гіпоталамічній ділянці, тобто під корою головного мозку. А оскільки підкіркові структури старіші, до кінця керуватись розумом над емоціями людині не вдається.

Одна з найважливіших особливостей емоцій — їх індикаторний характер, тобто здатність формуватися стосовно ситуацій і подій, які реально в цей час можуть не відбуватися, і існують тільки у вигляді ідеї про пережиті, очікувані чи уявні ситуації.

Інша важлива особливість – здатність до узагальнення і комунікації (емоції можуть передаватися між людьми або тваринами), через що емоційний досвід об’єднує в собі не тільки індивідуальні переживання, але й емоційні співпереживання, що виникають під час спілкування, сприйняття творів мистецтва тощо.

Виникнення емоцій пов’язане із задоволенням чи незадоволенням потреб людини. Ті або інші явища можуть викликати почуття задоволення чи невдоволення, можуть порадувати чи засмутити, подобатися чи не подобатися. Необхідно зазначити, що емоції істотно впливають на діяльність людини.

Емоційний розвиток дитини починається з перших днів його життя. Перша школа його почуттів – сім’я. Кожен шкільний вік має свої особливості емоційного життя, що

характеризуються певною складністю почуттів, емоційною збудливістю, стійкістю, імпульсивністю, особливостями протікання.

Дошкільний вік це первинний етап соціалізації в житті дитини. В цей період дитина долучається до загальнолюдських цінностей, встановлює перші взаємини з людьми, в неї бурхливо розвивається емоційна сфера, яка має величезний вплив на її подальші особистісний розвиток, на оволодіння нею різноманітними видами діяльності [2].

Емоції допомагають певним чином сприймати дійсність, реагувати на неї. Уміння щиро радіти, розуміти почуття і емоційні стани людей, чітко висловлювати свої бажання і спілкуватися з людьми, бути сприйнятливим до мистецтва і проявів життя – все це залежить від того, наскільки сформована дитина емоційно. Те, як розвинена емоційна сфера дитини дошкільного віку, впливає на розуміння маленькою людиною світу і успішної взаємодії з ним.

Для підліткового віку характерний активний пошук об'єкта для наслідування. Ідеал підлітка – емоційно забарвлений, пережитий і внутрішньо прийнятий спосіб, який служить для нього взірцем, регулятором її поведінки та критерієм оцінки поведінки інших людей [1]. Але дієвість ідеалу визначається не стільки розумовою діяльністю підлітка, скільки силою його емоцій. В якості ідеалу зазвичай постає конкретна людина. Це може бути видатна людина, яскраві, героїчні особистості, про яких він дізнається з книг, кінофільмів і рідше – близькі люди.

Уперше у вітчизняній педагогіці Василь Сухомлинський показав роль почуттів, інтелектуальних емоцій у стимулюванні навчальної діяльності школярів, довів, що їх послідовний розвиток – реальна основа формування світоглядних переконань [3]. Для Сухомлинського-педагога знання та почуття дітей завжди постають у нерозривній єдності, у тісній взаємодії зі способом їхнього життя, в усьому його розмаїтті.

В.О.Сухомлинський, власне, не вживав поняття "інтелектуальні емоції", однак разом з тим у переважній більшості творів він аналізує категорії подиву, емоційного переживання успіху у навчанні, досвіду пізнання і творчої праці.

Стратегія поведінки педагога

Обираючи спосіб впливу на дитину, педагог повинен:

- усвідомлювати, що емоції – провідний психічний процес у дошкільному віці, місток, який з'єднує внутрішній світ дитини із зовнішніми подіями;
- позитивно оцінювати емоційність як даровану дитині природою чутливість;
- урахувати індивідуальні особливості емоційної сфери кожної дитини (вразливість, глибину почуттів, стійкість станів, емоційний досвід);
- залучати родину до вказаного напрямку педагогічної діяльності. За допомогою оцінних суджень підносити її до рангу найбільш значущих для повноцінного розвитку дитини [4].

Отже, виховання емоційно-зрілої особистості, її переживань і почуттів, починаючи з перших років життя, залишається важливим педагогічним завданням, оскільки емоційне ставлення до навколишнього світу зумовлює цілі, на досягнення яких будуть використані набуті дитиною знання та вміння. Здатність до емоційних переживань проявляється одразу після появи дитини на світ, а період дошкільного дитинства вважають "золотим віком" емоційного життя. Протягом перших шести років закладається основа розвитку емоційно-почуттєвої сфери людини, що є запорукою її належного психічного розвитку, гарантією зростання гармонійної особистості. Для повноцінного емоційно-ціннісного розвитку дошкільнят педагогам варто знати не тільки індивідуальні особливості розвитку кожної дитини, а й те, на що саме потрібно звертати увагу в кожному віковому періоді.

Список використаних джерел

1. Виховання [Електронний ресурс]. – 2009. – Режим доступу до ресурсу: https://uareferat.com/%D0%95%D0%BC%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B5_%D0%B2%D0%B8%
2. Особливості розвитку емоцій дітей дошкільного віку [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://emotsijno-osobistisnij-rozvitok-ditej-v-umovakh-sim-ji.webnode.com.ua/osoblivosti-rozvitku-emotsij-u-ditej-doshkilnogo-viku/>

3. В. О. Сухомлинський ; [редкол.: О. Г. Дзевєрін (голова) та ін.]./ Як виховати справжню людину ; Сто порад учителєві / - Київ : В 5 т. Рад. шк., 1976. / 1976. – 670 с. : портр. <http://surl.li/nswd>

4. Емоційний розвиток у ранньому дитинстві [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/nsun>

Науковий керівник: к.п.н., доцент Лещенко І.Т.

Зорочкіна Т. С.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ПРОФЕСІЙНИЙ САМОРОЗВИТОК ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Професійне самовдосконалення є системою, інтегративною єдністю таких структурних компонентів: особистісного, змістовно-операційного та рефлексивного компонентів, які діалектично пов'язані між собою. Динаміка їх розвитку залежить від цілеспрямованості та інтенсивності впливу на них, творення відповідного освітнього середовища, психолого-педагогічних умов, урахування особистих потреб, інтересів, прагнень майбутніх фахівців педагогічного профілю [1].

Професійний саморозвиток майбутнього вчителя початкової школи можна розглядати як процес інтеграції особистісного і професійного складників зростання студента ЗВО від початкового рівня готовності до майбутньої професійної діяльності – до нового рівня через формування відповідних знань і вмінь.

З урахуванням розуміння професійного самовдосконалення як невід'ємного компонента професійної підготовки фахівців запропоновано таку дефініцію: готовність до професійного самовдосконалення особистості майбутнього вчителя – як особистісне новоутворення, що відображає зміни не тільки у свідомості людини в найбільш повному виявленні вищої потреби в особистісно-професійному розвитку, але й набуття відповідних знань (науково-теоретичних, практично-процесуальних, знань щодо здійснення педагогічної діяльності), оволодінні й використанні сукупності вмінь (базових, які відбивають особливості саме особистості людини; професійних, які відображають специфіку педагогічної діяльності; акмеологічних, спрямованих на досягнення акме-вершин) та застосуванні своїх здібностей і потенційних можливостей у діяльності зі створення нового, суспільно значущого продукту, метою якої є самоствердження людини в суспільстві [1].

Філіпська В. виділяє такі функції самовдосконалення :

- удосконалення, збагачення знань учителя (предметних, частково-методичних, дидактичних, виховних, психологічних, етичних тощо);
- розвиток світогляду, професійно-ціннісних орієнтацій, переконань, що відповідають задачам суспільства й школи;
- розвиток мотивів творчої діяльності (любов і повага до дітей, захопленість предметом, потреба у самореалізації тощо);
- розвиток стійких моральних якостей особистості (переконаність, гуманізм, педагогічний оптимізм, принциповість, доброта, душевна щедрість тощо);
- розвиток сучасного стилю педагогічного мислення, таких його ознак як системність, конкретність, гнучкість, економічність, селективність, почуття міри тощо;
- розвиток професійних навичок, педагогічної техніки, виконавчої майстерності (техніка словесної і несловесної комунікацій, тобто техніка мови, а також руху міміки і жестів, інтонацій тощо, техніка спілкування зі школярами, навички застосування різних технічних засобів навчання, включаючи складні технічні засоби (комп'ютери, відеотехніку);
- розвиток культури емоцій і вольових проявів учителя, саморегуляції діяльності;
- розвиток рефлексивних умінь [3].

На основі вивчення значної кількості наукових джерел Рябова Е, наголошує, що основними формами самоосвіти дорослого населення є: